

העסקת עובדים

מזכר בנושא הוצאות רכב ודמי נסיעה לעובדים בארגון

רקע

תשלומי החזרי נסיעות והוצאות רכב מהווים בהתאם לדיני עבודה, חלק מהרכיבים הקבועים בתלוש השכר. משמעות הדבר היא שבהיעדר תשלומים אלה, או מתן תשלומים אלה שלא על פי חוק, היישוב או הארגון עלולים להיחשף לתביעות משפטיות.

מטרת המזכר

ההיכרות שלנו כמעסיקים עם חובת מתן תשלומים אלה על פי חוק, בכוחה למנוע הוצאות מיותרות או כפילויות בתשלומים, ולשפר בכך את ההתנהלות הכלכלית כולה. מטרת המזכר היא להציף נקודות שונות בנושא זה בכללותו.

- מובהר בזאת כי אין במסמך זה יעוץ משפטי והוא אינו מהווה תחליף לאמור בחוק / בתקנות / ובכל הוראה אחרת-

חקיקה

- **צו הרחבה בדבר השתתפות מעסיק בהוצאות נסיעה לעבודה, 2016.**
- **החזר הוצאות נסיעה, מתוך אתר משרד העבודה והרווחה.**

מושגים:

- דמי נסיעות - תשלומים הניתנים לעובד שמשתמש בתחבורה על מנת להגיע לעבודה.
- הוצאות רכב - החזר כספי לעובד בגין עלויות נסיעה ברכבו הפרטי לנסיעות עבודה (משלוחים, פגישות, הובלה וכדומה).
- נסיעות עבודה - נסיעות המייצרות הכנסה לחברה/ארגון בו העובד מועסק.
- שווי רכב - סכום כסף שנוקף להכנסתו של עובד שקיבל רכב ממעבידו. סכום זה מהווה שווי כספי של 'טובת ההנאה' הגלומה בשימוש הפרטי ברכב.

הערה: מובהר כי השתתפות בהוצאות נסיעה לא מהווה "שכר" והיא אינה רכיב שכר המשמש לעניין ההפרשות לזכויות סוציאליות ו/או לפיצויי פיטורין.

תשלום דמי נסיעות

כל עובד זכאי לקבל דמי נסיעות בגין נסיעתו מביתו למקום העבודה וחזרה, שיחושבו בהתאם לנסיבות: קיימת תחבורה ציבורית - יחושבו דמי הנסיעות לפי עלות התחבורה הציבורית⁸⁵ ועד לסך מקסימאלי של 22.6 ₪ ליום, מעודכן לאפריל 2018⁸⁶.

85 דמי הנסיעות יתעדכנו בהתאם מעת לעת. עובד הנוקף ליותר מאוטובוס אחד כדי להגיע למקום עבודתו, ישולם לו גם החזר בגין נסיעה בקו נוסף, עד לתקרת הסכום המקסימאלי, ובתנאי שמרחק הנסיעה הינו מינימום שלוש תחנות עירוניות.

86 לפי צו הרחבה האחרון מתאריך 8.8.16 המתעדכן מידי שנה-שנתיים, באתר משרד העבודה: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים 'מאגר צווי הרחבה' זכויות עובדים.

אין תחבורה ציבורית - זכאי העובד לדמי נסיעה עבור שימוש ברכבו הפרטי עד לתקרה של 25.2 ₪ ליום עבודה בפועל. המעסיק אינו חייב לדאוג להסעה לעובד גם במידה ואין תחבורה ציבורית, אך ראוי שהסכם זה יעוגן בחוזה בין העובד למעסיק.

החרגת מקרים בהם אין חובת תשלום דמי נסיעות לעובד:

1. עובד שגר בסמיכות למקום עבודתו ולא נזקק לתחבורה ציבורית כדי להגיע למקום העבודה (עד שתי תחנות אוטובוס, או לחילופין עד 500 מטר)
2. עובדים שתנאי תשלום הנסיעות שלהם הוסדרו באמצעות הסכמים אישיים אשר אושרו על ידי הגופים המתאימים - יהיו תנאי הזכאות כפופים לאותם הסכמים, ובתנאי שאינם פוגעים בעובד.
3. עובדים שנחשבים כבעלי מוגבלות ומועסקים על ידי מפעלים שמשרד האוצר משתתף במימנם.
4. עובדים שלרשותם מערך הסעות שניתן על ידי המעסיק מביתם למקום העבודה.

חשוב לציין: העובד רשאי לבחור בכל דרך שבה הוא חפץ להגיע למקום העבודה - ברגל, באופניים או ברכב פרטי. חובת תשלום דמי הנסיעה כחוק בגין כל יום עבודה חלה ללא תלות באופן בו מגיע העובד למקום העבודה.

תקופת היעדרות ממקום העבודה

עובד שלא הגיע לעבודה מחמת מחלה או חופשה אינו זכאי לקבל דמי נסיעות בגין אותה תקופת היעדרות.

פיטורין בגין אי תשלום דמי נסיעה

לא שילם המעסיק דמי נסיעות כחוק, רשאי העובד להתפטר ויהיה זכאי לפיצויי פיטורין.

תשלום הוצאות רכב

החזר הוצאות אחזקת רכב לעובד משמש במקרים בהם עושה העובד שימוש ברכבו הפרטי לטובת ביצוע העבודה, כלומר המעסיק אינו מעמיד לרשות העובד רכב לצורכי העבודה אלא עושה שימוש ברכבו הפרטי של העובד, ומחזיר לו את ההוצאות בעבור השימוש.

ניכוי הוצאות הרכב כולל הוצאות עבור אחזקת רכב עליהן חלות התקנות: דלק, שמן, ביטוח חובה ומקיף, תיקונים שוטפים, אגרת רישוי, ביטוח, פחת, דמי שכירות עבור רכב שהושכר לרבות ליסינג תפעולי וליסינג מימוני, חניה שאינה בסמוך לבית העסק ונסיעה בכביש אגרה.

לא נכלל בהוצאות: חניה בסמוך לבית העסק, קנסות ודוחות

החזר הוצאות רכב תלוי במשתנים רבים: סוג הרכב, נפח מנוע, אחוזי פחת משתנים וכו' ויש לבחון כל מקרה לגופו (ישנם אתרים המסייעים בחישוב זה). אין לתת החזר הוצאות הגבוה מהתקרה בחוק (בהתאם לטבלה המפורסמת מעת לעת, בה החזר ההוצאות נקבע על פי נפח המנוע ומשתנים נוספים).

הכללת הוצאות רכב בשכר הוצאות אלה נחשבות הוצאה מוכרת לעסק, ורצוי להכלילן בתלוש השכר בנפרד מכלל השכר כך שלא יכללו לצורך חישוב סוציאליות, אך ישולמו עם השכר החודשי.

חובה להכליל בהסכם השכר התייחסות לנושא זה.

הסעת עובדים

הסעה מאורגנת

הסעת עובדים המאורגנת על ידי המעסיק בדמות העמדת רכב הסעות לשירות העובדים, פוטרת מחובת מתן דמי נסיעה לעובדים⁸⁷.

עובד שמסיע עובדים אחרים לעבודה ברכבו הפרטי*

עובד המסיע עמו עובדים נוספים ברכבו למקום העבודה על פי הסכם פרטי בינו לבינם, חובת תשלום דמי נסיעה לכלל העובדים (ובכללם המסיע) נותרת 'דמי נסיעות' לפי הפירוט הנ"ל. מעסיק המעוניין שנסיעת העובד ברכבו תסייע לעובדים נוספים ותהווה חלופה להסעת עובדים, נדרש להסדיר זאת בהסכם.

חובה להיעזר ביעוץ משפטי שישקול את כלל הנתונים ובכללם - אופי ההסכם המדובר, גובה ההשתתפות הכספית המוצעת, הגורם המשלם, האם כלול תמריץ ברכיבי התשלום, האם המעסיק מצפה מהעובד המסיע לשירות מעבר לקו הנסיעה הקבוע שלו ועוד.

תשלום לעובדים 'המוסעים' - אין חובה למעסיק לשלם דמי נסיעות לעובדים אלו (כנ"ל בהסעה).

תשלום לעובד המסיע - ישנן כמה דרכים לחישוב התשלום לעובד המסיע:

דמי נסיעות לעובד יחושבו באופן הרגיל לפי הנכתב למעלה על כל יום עבודה ואילו הקילומטרים הנוספים שצריך העובד לנסוע על מנת לאסוף את העובדים יכנסו לחישוב נסיעה שמייצרת הכנסה והתמורה בגינם תחושב לפי "הוצאות רכב".

הסכם כתוב בין העובד המסיע לבין הארגון ובו מפורט הסכום שהסכימו עליו שני הצדדים ובלבד לא יפגע בתנאי העובד המינימליים (סעיף 1).

כל נסיעה תחושב כמייצרת הכנסה, הסכום שיינתן לעובד יחושב כפי שנכתב לעיל ב"הוצאות רכב" והמעסיק יהיה פטור מלשלם לעובד המסיע דמי נסיעה נוספים.

* ביטול הסעה - ישנה מחלוקת האם העמדת הסעה וביטולה נחשבת כ'הרעת תנאים' לעניין עילת פטורין. ישנן פסיקות שונות בשל המשתנים הרבים המובאים בחשבון והקשורים במקום העבודה, אופייה, תנאי העובד והוותק שלו. חשוב לתת את הדעת לעניין מבעוד מועד ולהיוועץ ביועמ"ש טרם עריכת שינוי כביטול הסעה.

מומלץ לעגן בכתב התניה לעובדים כי הסעת העובדים תקפה לעת הזו, אינה כלולה בתנאי ההעסקה המחויבים ויכולה להשתנות בהחלטת המעסיק.

87 במזכר זה לא ראינו לנכון לפרט מעבר לכך.

רכב העומד על ידי המעסיק לרשות העובד

עלות רכישת רכב לרשות העובד

עלות רכישת רכב צמוד לרשות העובד לשימושו הפרטי ולשימוש החברה היא הוצאה החייבת במס מלבד המקרים הבאים:

- החברה עוסקת בקניית ומכירת רכבים.
- החברה עוסקת בהובלות או הסעות.
- החברה עוסקת בסיורים והרכב שנקנה משמש לסיורים אלה.
- הרכב הוא רכב שטח ומשמש רק לתנאי שדה.

ניכוי הוצאות רכב שוטפות

הוצאות שוטפות על רכב חברה שמשמש כולו לייצר לחברה הכנסה (כפי שמפורט לעיל) הן הוצאות המוכרות במלואן למס.

הוצאות שוטפות על רכב "צמוד" - רכב המועמד ע"י המעסיק לרשות העובד ושממש את העובד גם לצרכיו האישיים וגם לצרכי החברה, מוכרות רק בחלקן כהוצאה מוכרת למס.

אופן החישוב של הוצאות מוכרות למס על רכב 'צמוד'

הוצאות החזקת רכב שהוצאו בייצור הכנסה שאינה הכנסת עבודה, יחושבו בניכוי בשנת המס כמפורט להלן:

$$X \text{ הוצאות מוכרות} = \text{מספר הק"מ השנתי} - 9,900$$

מספר הק"מ השנתי

הנחת המחוקק כי נסיעות ברכב חברה שאינן בגדר "מייצרות הכנסה לחברה" הן בממוצע 9,900 ק"מ בשנה. רכיבי ההוצאה המוכרת

✓	רישוי הרכב
✓	ביטוח חובה
✓	ביטוח מקיף
✓	דמי שכירות בעד שימוש בו
✓	רכישת דלק
✓	רכישת שמנים
✓	תיקון הרכב והחזקתו
✓	חניה שאינה במקום העיסוק או סמוך אליו
✓	פחת

שווי הרכב

כאמור, עם קבלת העובד רכב 'צמוד' מהמעסיק, יחושבו לו בשכרו רכיב "שווי רכב" - הטבה הניתנת לעובד שלא מחושבת לעניין סוציאליות אך מחושבת לצרכי מס.

בקישור זה.

אופן חישוב הסכום שניתן לעובד במסגרת שווי הרכב ניתן למצוא באתר מס הכנסה - **בקישור זה**. רכב צמוד בחופשת לידה - מעביד לא חייב להשאיר אצל יולדת את הרכב שניתן לה במסגרת העבודה בחופשת הלידה (אלא אם כן מצוין במפורש אחרת בחוזה העבודה שלה). הדבר תלוי בנוהג החברה וברצונו⁸⁸ הטוב של המעביד. אם קיים נוהג בחברה שרכב החברה נשאר 'צמוד' לעובדת גם בזמן חופשת לידה - יש לפעול כך לגבי כלל העובדות ואין להוציא עובדת אחת מן הכלל.